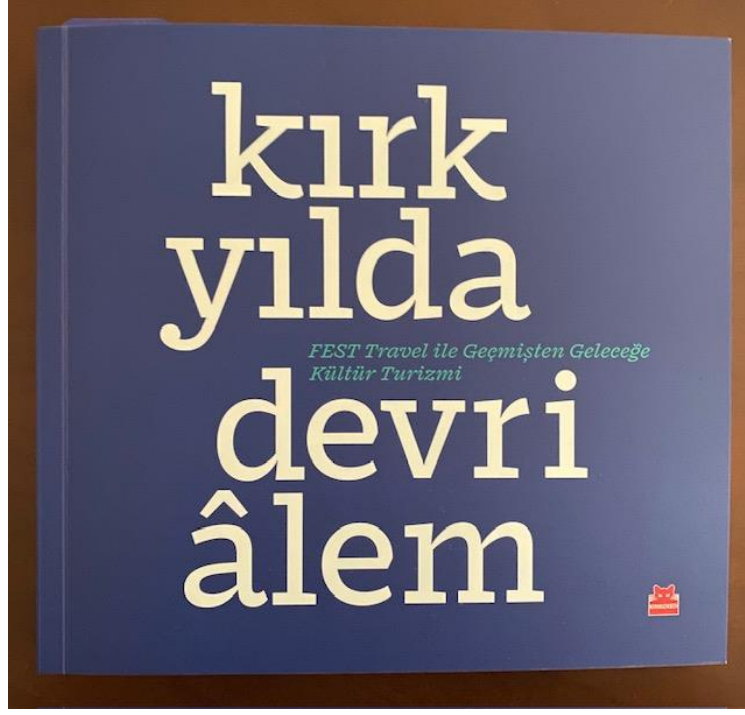

“Kırk Yılda Devriâlem” kitabı - “à la Fest” – Rengigül Yaltırık Ural

Yaz başında İlkay Baliç Hanım arayarak, kendisini tanıttı ve FEST Travel’ın 40. Yılı dolayısıyla bir kitap hazırlığı içinde olduklarını, babam Prof. Dr. Faik Yaltırık ile ilgili bölüm için arşivimden kendilerine yardımcı olup olamayacağımı sordu. Sohbetimiz ilerledikçe kendisinin Koç kuruluşu olan Arter’de bir dönem çalıştığını söylediğinde “Utku Ural’ı tanırırsınız herhalde” diye sorduğumda, “Birbirlerini sevip saydıklarını, halen görüşmekte olduklarını, kendisini arayacağını” söyledi, pek mutlu oldum. Levent, Suadiye, Dragos arşivlerimi FEST odaklı taradığımda fotoğrafları da içeren hacimli bir dosya ortaya çıktı. Daha önce kaleme aldıklarımı da İlkay Hanım’a ilettim. Faruk Pekin Bey’in bu arşivi tuttuğum için uygulandığını öğrendiğime sevindim. RE Books Arts arşivimiz çeşitli konuları ile kıymetli belge, kitap, fotoğraflara sahip ve kayıt altına alınmaya devam ediyor. Bittiğinde ve üç mekândaki yerli, yabancı belgeler, aile yadigârı objeler tek mekânda sergilenebilme olgunluğuna geldiğinde; özellikle bilim, kültür, sanat, moda, fotoğraf tarihi ağırlıklı geçmişimizi, gelecek kuşaklara aktarabilecek bir kesit olacağını düşünüyorum.

Aralık 2025’in ilk haftasında Şenay Savut Hanım telefon ile arayarak, mail ile davetiyelerini göndererek beni içten zarafeti ile bilgilendirdi ve bizi davette aralarında görmekten mutlu olacaklarını bildirdi.

9 Aralık 2025, Salı akşamı, 18.30’daki FEST’in 40. Yıl Organizasyonu; kapıdan içten karşılama, Eurest’in ikramları, ilgileri, düzeni, trio performansı, sonrasındaki konuşmalar, film gösterisi, genç koro, her koltuktaki kitaplar, fotoğraf sergisi, sıcak uğurlama, Pak İş Merkezi salonundaki sanat eserleri, otoparkın Fransız filmlerinden yansıyan modern dizayn merdivenleri ile çok güzel bir gece tertip etmişlerdi. Tüm emeği geçenlere eşim Ersin ile birlikte bir kez daha teşekkürlerimizi iletmek isterim.

Babam Prof. Dr. Faik Yaltırık'ı gerek kitapta gerek filmde gerekse de Faruk Pekin Bey'in konuşmasında üç kere andıkları için ayrıca çok teşekkür ederiz. Ruhu şad oldu. Kitapta oğlum Utku ile adımın geçmesi bizi pek mutlu etti.

Kokteylde, 1980'den beri hayatımın birçok evresinde olan ve Prof. Dr. Cem'i Demiroğlu dönemi İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü PR ofisimizin kurucusu, ilk iş deneyimlerimi kendisinden öğrendiğim sevgili Semiha (Baban) Hanım ile kucaklaşmamız, sohbetimiz pek güzeldi. Keza Turgay (Tuna) Bey dostumuzu görmek de. Salonda yanımda oturan iki hanımefendi babamın ayrı iki gezisine katılmış. Biri içtenlikle elimi tuttu ve "Faik Hoca'ya âşıktım" dedi. Duygulandım.

Pak İş Merkezi'ndeki fuayede kokteyl sırasında ViyolArt Trio'nun performansı ile Pak'ın etkileyici sanat eserleri koleksiyonu uyum içerisindeydi. Trio, dünya müzik kültürünün iki kolu olan çalgısal ve sözlü müziği oda müziği anlayışıyla bir araya getirmeyi amaçlamaktalardı. Zarafet içindeki performanslarını izlerken, içimden ne kadar meşakkatli bir eğitim aldıklarını ve sürdürmek için çaba sarf etmek gerektiğini düşündüm. Yeteneği, eğitimle pekiştiren bir iş kolu müzik icra etmek.

Eurest yetkilisi her davetliyle, ekibiyle ilgiliydi. Servis elemanlarının kıyafetleri, özenli, tebessümlü, profesyonel ikramları da. Midi hamburgerleri, özel soslu misket köfteleri, mini kaşıklarla tadımlık orijinal salataları, peynir tabakları, masalardaki sunumu, içecek büfesi... Panel sonrası mini tartoletlerden çilekli olanları tercih ettim, zira babam Karadeniz Ereğlisi doğumluydu ve dedem Eyüp Yaltırık, Ereğli'ye ilk Osmanlı çileği fidesini getiren kişiymiş, şekercilikle uğraştıkları için. Babam da bayılırdı çileğe, çocukluk damak tadı idi. (İçimden yaşarken FEST ile neden Karadeniz Ereğlisi gezisi yapamadıklarını düşündüm. Aslında annemle evlendikleri Afyonkarahisar'a da bir gezi yapabiliirdi. İlk sinemacılarından dedem Haydar Sarıali'nin anıt evi günümüze ulaşmıştı. Bu iki rota duygusal olabilirdi).

Profiterol sosunda mini tulumba tatlısı ikramından sonra yönetici beyin Ersin'e "Suyunuz var mı efendim?" diye sorması takdire şayandı. "à la Fest"e uyumlu idi.

"à la Fest" her nedense bana, nurlar içinde yatsın, rahmetli Sevgi Gönül Hanım'ı hatırlattı. Sevgi Hanım da "à la Koç" derdi. Köşe yazılarını ihtiva eden "Sevgi'nin Diviti" kitabında da yer alır, yanlış aklımda kalmadıysa. Sandoz Türkiye kurucularından Dr. Güzin – Edgar Poffet'nin dostuydu. Sandoz'dan sonra Semahat Arsel Hanım ile çalışmama vesile kendisi ve asistanı Fethiye Temiz abladır (babamın İ.Ü. Orman Botaniği Ana Bilim Dalı'nda başkanlık da yapmış Prof. Dr. Gökhan Eliçin'in eşiydi).

"**FEST Travel'in 40 Yılı, Geçmişten Geleceğe Kültür Turizmi**" konulu panelini FEST'in Genel Müdürü Zekeriya Şen Bey başarıyla yönetti. Önem verdiği konulara vurgu yaptı. Konuşmacılar; Turizm eski bakanı ve TÜRSAB eski YK Başkanı Bahattin Yücel, TÜRSAB Başkanı Firuz Bağlıkaya, sanat tarihçisi Prof. Dr. Uşun Tükel, "Kırk Yılda Devriâlem" kitabının editörü İlkay Baliç, FEST Travel kurucusu baba dostumuz Faruk Pekin ve oğlu FEST Travel YK Başkan Yardımcısı, avukat Ferhat Pekin idi. Ülkemizdeki seyahat sektörünün 40 yıllık tarihi geçmişini, kültür turizminin önemini, anılarını dile getirdiler.

Türkiye ve dünya gezilerinden örneklerin yer aldığı 40 yılı içeren videonun kurgusunu sevgili Hazan Havlucu Hanım üstlenmişti.

Panel bitiminde Ayşe Büşra Yakar Akın yönetimindeki Rezonans grubu sahneye çıktı. Hepsi pırıl pırıl gençlerden oluşuyordu. FEST'in kendilerine nasıl yol açtığını aktardıktan sonra kültür gezilerine izdüşüm; Turgay Erdener'in "Göle Yas", İlhan Baran'ın "Eylül Sonu" (Yahya Kemal Beyatlı'nın şiiri), James Macmillian'ın "Radiant Dawn" ve Hasan Uçarsu'nun "Güzelleme" eserlerini icra ettiler.

Burdur Gölü'ne atfen yazılan Gonca Özmen'in şiiri "Göle Yas" bir ağıt esere dönüşmüş. "Kök ver" diye başlıyor, "Ses ver"... Çok etkileyici.

Yahya Kemal'in eserlerini kayınpederim (Babamın dayısı) ressam-fotoğrafçı Saffet Ural pek severek okurdu. Okuduğu kitaplar, çektiği fotoğraflar, karakalem eserleri bize yadigâr. "Günler kısaldı... Kanlıca'nın ihtiyarları. Bir bir hatırlamakta geçen sonbaharları."

"Radiant Dawn"da, Edinburgh'taki ilkokulum Broughton Primary School ile Londra'daki Trinity House School ve London Nautical günlerimi hatırladım.

Kıymetli bestecilerimizden Hasan Uçarsu'nun "Sen bir türküsün madem"... Etkileyici idi.

2010 yılında şef Burak Onur Erdem tarafından kurulan Rezonans, eser seçimlerindeki yenilikçi yaklaşımı, kaliteli müzikten ödün vermemesi ve farklılık yaratan projeleriyle kısa sürede Türkiye'nin en saygın korolarından biri haline gelmiş. Özgeçmişini sayfalarından okudum, bizim Boğaziçi'nden mezun imiş, Koro Kültürü Derneği'ni, Koro Kütüphanesi'ni kurmuş. Gurur duydum doğrusu.

"Bu özel gece, **Kültür Bilincini Geliştirme Vakfı**'na adanmıştır" ibaresi de kültür mirasına verilen önemin yansımasıydı. Kültür Bilincini Geliştirme Vakfı'nın semt tarihinde Beşiktaş ile ilgili benimle Ozan Torun Bey yazılı, sözlü söyleşi yapmıştı. O projede olmaktan mutlu olmuştum. Salt Galata arşivinde adımın geçmesinden de. "Son Ayakta Kim Geldi" kitabı arşivimize kayıtlı.

"Hızlı" diye düşündüğüm, FEST'in adı şöleden yani Kültür Gezileri Şöleni ya da **FEST**ival'den, Faruk Bey'in eğitim gördüğü yüksekokulda kurduğu bir düşünce kulübünden geliyormuş. Yabancı gezginlere Türkiye'de kültür gezileri yaparak çalışmaya başlamışlar. FEST Travel'in tasarlayıp, Türkiye "**kültür turizmi**"ne öncülük ettiği; "**Adım Adım İstanbul**", "**Köşe Bucak İstanbul**" gezileri **Tarih ve Toplum Dergisi**'yle yaşama geçirilmiş.

"Adım Adım İstanbul" gezileri Doç. Dr. Mehmet İhsan Tunay, Prof. Dr. Metin Sözen, Prof. Dr. Afife Batur, Prof. Dr. Baha Tanman, Prof. Dr. Faik Yaltırık, Prof. Dr. Kazım Çeçen, sanat tarihçisi Vera Bulgurlu, sanat tarihçisi Hayri Fehmi Yılmaz, mimar Cengiz Bektaş, tarihçi Necdet Sakaoğlu başta olmak üzere, çok sayıda bilim insanının, uzmanların katılımıyla gelişmeye başlamış, gezginlerden ve medyadan büyük ilgi görmüş. Metin (Sözen) amcayı bu yıl kaybettik, ardından bir nekroloji kaleme aldım, yakında yayınlayacağız.

“**Tanımadığın kent senin değildir.** Tanıma sevgiyi getiriyor, sevgi ise sahiplenmeyi, yani **doğal, tarihsel, kültürel mirası, çevreyi korumayı.** 9 Mayıs 1992’de Profesör Faik Yaltırık ile flora gezilerine başladık. Ağaçlar, bitkiler, çiçekler, böcekler... **Flora gezileri** de “ilkler”dendi. 1993 Ekiminde “**Doğa Yürüyüşleri**”ni başlattık”. “Ama en önemli katkı **Yenikapı kazılarına** yapıldı. Bahattin Yücel ile birlikte Vatan gazetesindeki bir kampanya ile Yenikapı’daki kazı yerinin kepçelerle tahrip edilmesini önledik, arkeologların muhteşem tarihi parçaları çıkarmaya devam etmelerini sağladık” diyor Faruk Pekin.

Tarih ve Toplum Dergisi ile birlikte 1995 yılında "**Gezi Dialeları Yarışmaları**" düzenlemişler. I. yarışmayı Doğu Anadolu Fotoğrafları Sergisi yaratıcısı, genç yaşta yitirdikleri gezgin Meral Erdemol'a, II. yarışmayı Etap Marmara'daki saldırıda kıymetli Onat Kutlar'la birlikte öldürülen FEST rehberi Yasemin Cebenoyan'a, III. yarışmayı da Kıbrıs'ta öldürülen eski FEST gezgini gazeteci Kutlu Adalı'ya adanmışlar. Ruhları şad olsun.

1997 yılında 35 ülkeden 165 kuruluşu kapsayan ve Türkiye’den yalnızca Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın üye olduğu **Uluslararası Sosyal Turizm Örgütü**’ne (BITS / ISTO) üyesi, 24 Mart 2013’te Türkiye’den **Birleşmiş Milletler’in Dünya Turizm Örgütü**’nün **Turizm için Küresel Etik Kuralları**’nı imzalayan ilk seyahat acentesi olmuşlar. Fest Travel tüm bu çalışmalarında doğal ve kültürel mirası savunarak, sürdürülebilir turizm ve sorumlu turizm kavramlarını gündeme taşıyarak gidilen yerlerin doğasına, insanına, kültürel mirasına, geleneklerine, günlük yaşam biçimine sahip çıkmayı misyon edinmiş. Yurtdışına “yalnızca Müze”, “biental” gezilerini, sanat öğrencileri için “Yurtdışı Eğitim Gezilerini”, tadım turlarını, trenle gezileri ilk kez FEST Travel gerçekleştirmiş ve hâlâ sürdürüyor imiş. **“Notalı Rotalar”** ile müzik gezilerini kalıcı kılmış. 1985’ten bu yana Türkiye gezginleri için 190 dolayında “Adım Adım İstanbul” ve çevre gezisi, yaklaşık 160 yurtiçi (Adım Adım Anadolu), 240 yurtdışı (Köşe Bucak Dünya) gezisi tasarımı gerçekleştirilmiş. **“Sınır tanımayan seyahat”** yaklaşımı içinde resmi dinleyen, müziği okuyan, heykeli koklayan göz ve kulaklar için yeni sanat ürünleri sunarken, yerel ve yerli kültürlerin devamlılığı, fikri mülkiyet ve kültürel çeşitlilik, sorumlu turizm ve sürdürülebilir gelişme çerçevelerine saygı içinde yerine getirmeye çaba sarf edilmiş.

Bu bağlamda **“Kırk Yılda Devriâlem”** kitabının **turizm eğitiminde** seyahat sektörünü seçecek olan öğrencilere **kaynak kitap** olacağını düşünüyorum, tavsiye ediyorum.

Ne olarak tavsiye ettiğimi sona sakladım. Prof. Dr. Faik Yaltırık’ın kızı olarak değil.

Ülkemde akademik olarak turizm ve otel yöneticiliği, Hacettepe Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi’nde eş zamanlı olarak 1976 yılında eğitime başladı. Londra’daki eğitimim sonrası sınavla kazanmış olduğum Hacettepe’de Doç. Dr. Emre Kongar ve Dr. Hasan Dener hocalarımla şanslı öğrencilerindendim.

Boğaziçi Üniversitesi’den 1979 yılında mezun olurken Prof. Dr. Behlül Üsdiken, Dr. Şükrü Yarcan, Pınar Sayıt, Ertuğrul Zekai Ökte, Özen Dallı gibi birbirinden değerli hocalarımla uygulamalı dersler yaptık. Diploma törenimin fotoğrafında Prof. Dr. Erdal İnönü yer almakta.

“II. Uluslararası Balkan Flora ve Vejetasyonu Sorunları Sempozyumu” tez konularımın biriydi. Bu dosyayı hayata geçirecek, yayınlayacağım.

2. tez (bitirme projesi raporu) konum: 1978 yazında babamın rotasını çizdiği, 1303 big metalik mavi volkwageniyle İstanbul’dan Edinburgh’a kadar (kıta Avrupası’ndaki ülkelerde konakladığımız) gidip geldiğimiz, yollarda notlar aldığımız, fotoğraflar çektiğimiz 4 ay süren gezimiz sonrası kaleme aldığım “Turizmin Tarihçesi” idi.

Hacettepe öncesinde A.Ü. Dil Tarih’te Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal’ın öğrencisi olma şerefine erişmiş olduğum için arkeolog bakış açısını benimsedim pek çok konuda. Hocalarımı, aile tarihimi, anılarımı kaleme alıyorum. Dileyen RE Books Arts’tan okuyabilir.

“Kırk Yılda Devriâlem” kitabını kitaplığımıza kaydettim. Faruk Pekin Bey’in “Gezmek Yaşamaktır” kitabı da arşivimize kayıtlı.

Sürdürülebilir başarıda sürekliliği olan kültür turizmini ve spesifik konuya odaklanmış gezileri ya da etkinlikleri, çalışmaları önemsiyorum.

Kültür bence en büyük zenginlik.

Faruk Bey ve ekibi kadirşinas. 2016 yılında babamın vefatında bir panel ile anmışlar, adına hatıra ormanı dikimi gezisi yapmışlardı. 2026’da babamın vefatının 10. yılı olacak. Arşivimde Edinburgh Royal Botanic Garden hacimli dosyası, İskoçya ile ilgili nice belge, dia, fotoğraf, giyim kuşam, obje vs. mevcut. Anısına kaleme alacağım. Ruhu şad olur diye düşünüyorum, yaşasaydı da çok mutlu olurdu. Zira “**Flora of Turkey**”, uzun yılları içeren akademik çalışma ekibi ile ERBG’da Dr. Davis başkanlığında 11 cilt olarak yazıldı.

Babam 1961 yılında seçilen ilk Türk bilim adamı idi ve Dr. Zohary'nin yerine seçildi. O tarihlerde "botanik" terimi halk tarafından bilinmiyordu, ülkemizde orman botaniği konusunda bitki teşhisi yapabilecek bilim adamı henüz tam tekmil yetişemediği, bilgileri sınırlı olduğu için Ankara'da Prof. Dr. Hikmet Birand'ta toplanır, İsrail'e Dr. Zohary'e postalanırmış. Babam Ankara'ya giderken o kadar üzölmüş ki asistanlığının ilk yıllarında, kendini bu işe vakfetmiş. Umarım 2026 yılında "ERBG – Prof. Dr. Faik Yaltırık" projemi hayata geçirebilirim.

"Bir 40 yıl daha" temennileriyle panel konuşmaları bitmişti. 40 yıl sonra bizler olmayız, ama pırıl pırıl azimli genç kadrolarla FEST Travel'ın 80. Yılı kutlanır, yine orman botaniği dünyasında ilkleri başaran babam Prof. Dr. Faik Yaltırık saygıyla anılır dilerim.